

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szombaton 24. Januáriusban 1789.

Az egész Világról — Bétsből.

A' Békelességnak is fontos punktumait mozgotják vala tegnap-is a' Bétsi Vár' árkaiban, 's rakják szekerekre. — A' Tsehek szegények újra megszeppentenek; noha a' múlt Vasárnapi Isteni szolgálata után esett F. Udvari udvarlás alkalmatosságával öszve-gyült Követek és Méltóságok között a' Pruszus és a' Spanyol Követekkel beszéle ő Felsege leg-többet; mely a' közönséges vélekedés-szerint azon Udvarokkal való barátságunkot jelentené; melyben nem-is kételkedünk ugyan, de hogy Tsehország-felé olly sok ágyukat és más leg-keményebb hadi-készületeket költöztessenek, azt minnyájon sze-

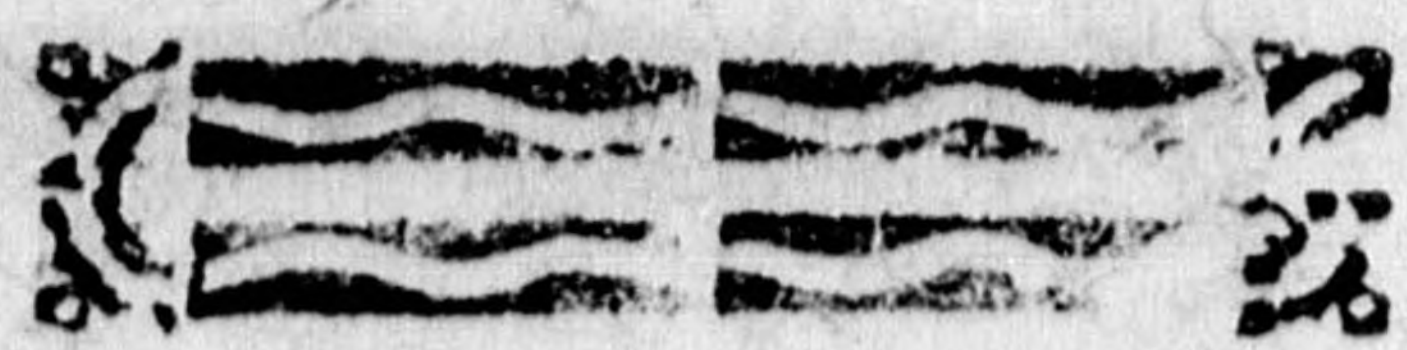

meinkel látjuk; a' többiről szól a' következendő idő, és mi-is akkor; elég az, hogy — A' múlt Vasárnap *Ferentz* fő Hertzeg és kedves hitelse a' *Redeutban* jelenvén-meg, igen jó kedvek vala, mellyet hoszszos tántzolásokkal bizonyították-meg.

A' Kurirok minden-nap jönnek és mennek: „Megérkezék tegnap-előtt Pétersburgból egy N. M. K. Testörző Hadnagy Kurir; ki a' maga után ugyan ide ment 2 más Kurirokról azt a' Tudósítást hozta, hogy Hadnagy *Revitzki Jánost* Sléziában *Bilits* között a' farkasok meg-támodván, midőn látná, hogy egy farkas erőszakkal a' szánba mellé akarna ülni, kardot ránta, és addig óltalmazá magát, míg a' Bundáját a' szánból ki-ejtvén, ott kéntelenítették hagyni, mivel a' már meg-rettent *Pofillion* sebessnyargalásából meg-állani nem akar vala; de más kára vagy veszedelme semmi sem esett. — Hadnagy *Szabó* Urnak pedig lábai, kiről a' minap irtunk vala, hogy *Pétersburgi* úttyában meg-fogytanak, gyógyúlhatók, és Pétersburgban gyógyítottak. — Brüsszelből sok ezer forintok érkezének-meg tegnap előtt, tsupa hámos-aranyokban. — *Obestlájdinánt* *Bartsairól* olly hirt vevénk ma, hogy *Viddinben* volna; de miért ment legyen! ide? ki küldötte? és mit keres? nem tudjuk. — A' Felséges Urnak minden úti-készületei el-vagynak már készülve, ugy, hogy ha nyavallyái által nem akadályoztatik, a' jövő hónapnak elején bizonyosan meg-indúl Bétsből, azt merre: meg-nem határozhatjuk; mert azt tsak a' mindent előre tudó *Isten* tudja; még a' maga hadi-készületei ő Felségének mind Pesten vagynak, ugy
hisz.

hiszszük, hogy erre-felé fog-indúlni. — A' napokban bé-megy ő Felsége Bétsben a' hadi betegek' házába, hól a' Táborig-tanuló Orvosók gyakorolják magokat — 's leg-előbb-is meg-látván a' tornáztban egy katonát bé-kötött karral, azt kérdi tőle: mi bajod? Felséges Uram! felel emez, gyengülésemet érezvén, eret vágottam magamon 's egy *Khirurgus* ugy el-vágta az eremet, hogy már most az egész kezem nem ér egy szippantás tubákot. Esmered-é — kér-di ő Felsége — a' *Khirurgust*? igen-is jól esmérem, most-is ide-benn vagyon. Bé-megy ő Felsége a' ka-tonával a' szobába, hól a' katona meg-mutotván a, *Khirurgust*, kérdi ő Felsége ettől ki-lett legyen a Mestere, hogy még eret sem tud vágni? felel ez, hogy néki ez 's ez a' Szabó mester-ember vólt a Mestere; ő soha többé eret nem vágott, hanem Szabó-mesterséget üzött; de hogy a' Rékluta szedés el-érkezett jó akarói-által annyira vitte a' dolgot, hogy inkább *Khirurgus* lett, hogy-sem köz-katonának vi-gyék. Ugy-é! mond ő Felsége — hivjatok egy Do-bost, el-érkezik a' Dobos, 's a' *Khirurgus* nyakába parantsolván ő Felsége a' dobot, kényszeríti, hogy verjen *tsapistrát*: meg-üti a' *Khirurgus* a' dobot; de hát nem ugy szól a' mint kénék. Erre mond ő Fel-sége: lád fiam! Dobosnak se vagy jó, hát *Khirurgusnak*! de ugyan csak ha hibáza-is a' dob-ütés-ben, azzal senkinek kárt nem fogsz tenni, mint az ér-vágásoddal, azért sokkal szerentséfebb néked do-bosnak lenned és így a' dob a' *Khirurgus* nyakába marada. Ez egy ifjú gyerek: igen nagy reménység lehet hozzá, hogy még a' dobolást jól meg-tanúl-hatja, kár-tétel nélkül.

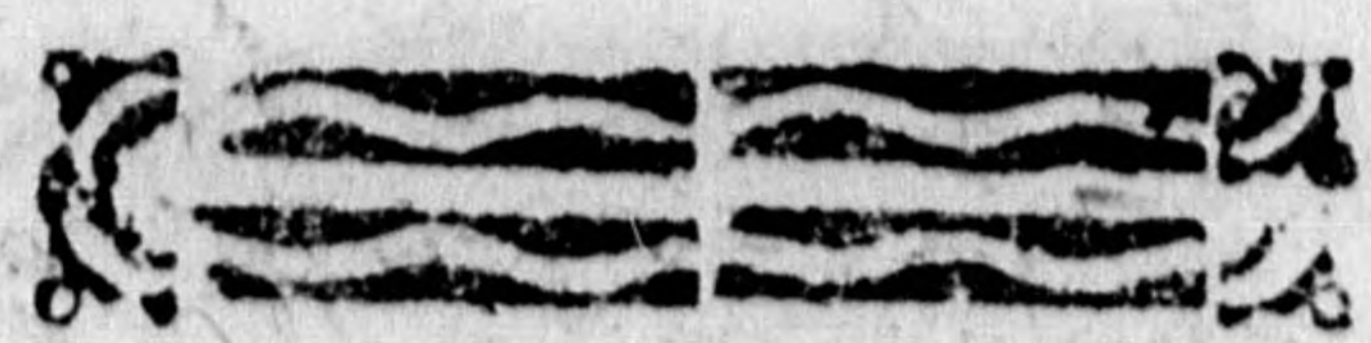

Bánát. Ebendorfból, hól az *Erdödi* Sergeinek Stabja vagyon, még edgy a' közelebb múlt Dec, 28-dikán költ Levél most érkezett kezünkhöz, mely így vagyon: „ Dec. 18 dikán olly nagy vala a' hó *Méhódiánál*, hogy a' mi Sergeinkből ott a' mezön álló vigyázóinkat egélszen bé fedte vala, és ugy, hogy ezeknek ki-fzabadittásokra más Sergeknek kellett menni; kiknek 24 órák alatt elég munkát ada a' hó. — Az *Erdödi* Sergebéli Vitéz Kapitány *Pid-tsek* Ur, ki, ugy itéljük, már az *Érd. Olvasók* előtt az *Ujság-Levelekből* esmetetes, 3-dik *Májor*rá tétett.

Szeben: „, A' mi széleinken mindenütt kivánt tsendesség uralkadik. Hertzeg *Mavrojéni*, ki *Bukorestben* szüntelen egy *Téli-visitától* retteg, egy úta-zónak *Tudósittása-szerin*, majd minden Sergeit *Bukorestbe* húzta-öszve; kiknek számokat 20-ezerre vetik. Az *Erdélyiek* — ezen sok szél-veszeket ki-állott *Kis Haza* már előre félni mondatik a' *Tavalztól*.

Törökország: A' *Nagy-Vezérnek* a' *Bánátból* való káros maga visszavonása. *Khotzimnak* elvesztése minden környülállásaival. *Novinak* és a' *Bere'sán* Szigetének elvétele, mellyek az *Otzekov* megvételének mind elől-járó *Postái* valának, minden titkalodásai és mesterségei után-is a' *Divány-nak*, fulébe érkezvén a' *Népnek*, olly szörnyü zenebona támodott *Konstántzinápolyban*, hogy egy embernek sem bátorságos az utzára ki-lépni: a' bótok mind bé zárva tartotnak és mindenek hegygyel tövel öszve-hányotnak. A' *Nagy-Vezér* ezen esett

bújá-

bújában fekszik; az eddig tsak nem imádott Kapután Basát Konstantzinápolyban káromolják és átkozzák; kiről ezen Levélben az iratik, hogy maga magát bújában el-vezette volna. Még illyen szörnyü félelmes zenebonában nem tudják hogy lett volna a' Török Birodalom, mint most: mi lesz ha *Otzakovnak* meg-vétele ki-tudódik. Ezen Levél egy Olasz-orzági Tengeri ki-kötő-helyből érkezett Bétsbe — de már más Levelek-is érkeztenek tsak ugyan ezen dologról.

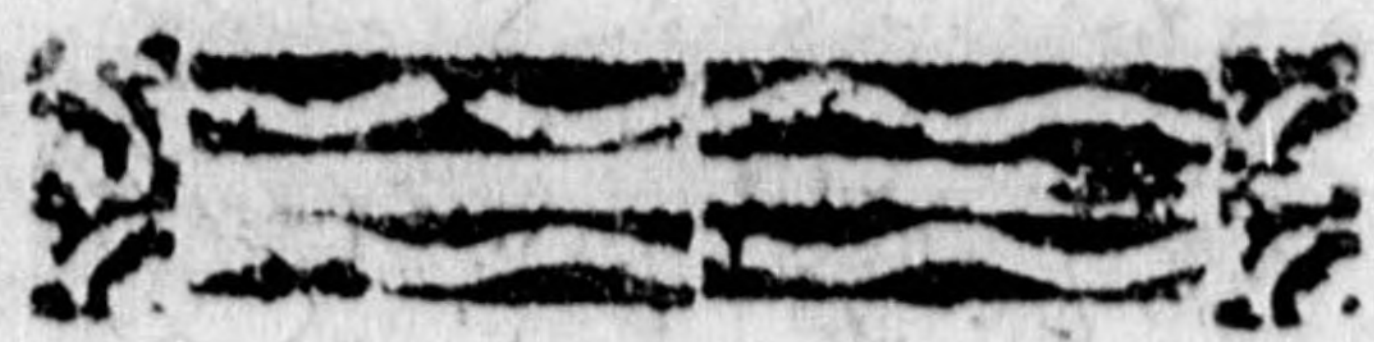
A' Lembergi héti Levelek e' szerint írják-le azokat a' prédákat, melyeket az Oroszok *Beresán* szigetének meg-vételével nyertének vala: 12 — fontos gollyóbisú ágyut kettőt, 11 — 11 fontost, 6 fontost kettőt, 1 fontost edgyet, mellyek mind elegyített értz nemből valának öntve. Vasból öntötteket 4 6 fontost, mind-össze 21 ágyukat. Huszon-négy fontos ágyu-gollyóbist 200, 12 fontost 107-et, 10 fontost 632-töt, 6 fontost 210-et, mind-össze 1140-et. 150 tanna puska-port, 400 hordó *kanotzat*, 1000 hordó Ros-lisztet, 1300 mérő árpát: fogságra vitte nek egy 2 ló-farkos Basát, 20 külömbb-külömbb rangú Tiszteket és 310 köz-embereket.

Szemlin: „Mioltától a' rend-kivül való hideg el-érkezett és a' véghetetlen hó le-hullott, Belgrád felől leg kissebb lármát sem hallunk. Egész Sirmiában tsak a' hidegről és szükségről beszéllenek minden-felé. Mi külömben sok eleség és italbéli dolgokat szoktunk a' vizen kapni Stájer-orzágból, de már most Novembertől fogva ezek nem jöhetnek a' hideg miatt, a' körüllettünk lévő helységek pedig ugy rak-

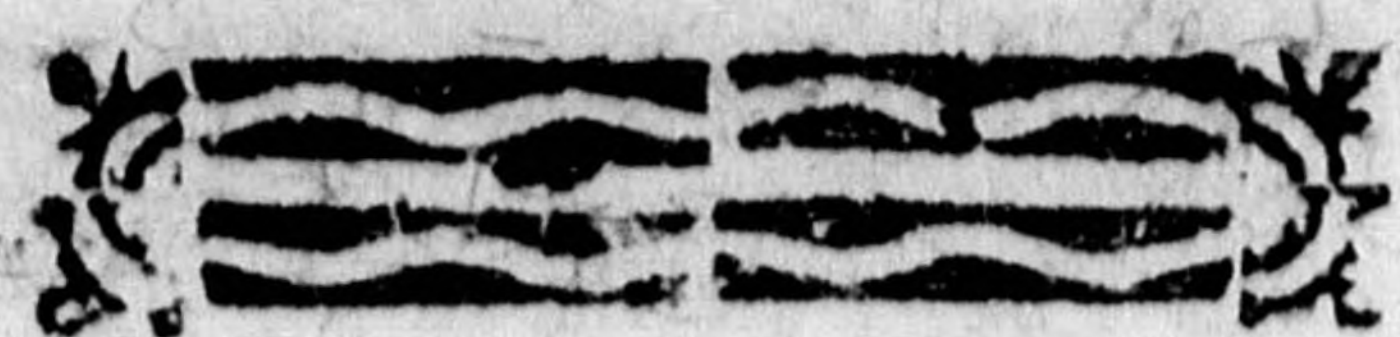
va vagynak Téli-szállókkal, és olly terhesek az utak, hogy innen sem hozhatnak semmit, a' honnan minden élésbéli dolgok ugy meg-drágottanak, hogy 1 tolyás 7 krajtzár, 1 pár tsirke (tsibe) 1 r. for. 12 kr. — és örvendünk sokszor, ha így is kaphatunk. Fából igen nagy szükséget szenvedünk; mert a' mit a' Péterváradiaknak a' Szemliniek számára le-kelle hozni, az a' Dunába fogyott, és így a' Polgárok majd semmit sem kaphatnak a' magok számokra, a' katonaság pedig igen nagy bajjal tartat-tatik, mert mind a' vizen, mind a' szárazon el-fo-gott az út. A' Dunán 20 hajó széna fogyott-meg. A' Parasztok inkább erőszakot szenvednek, hogy sem magokat és marhájakat ebben az időben a' vi-tellel veszedelemre vessék. A' nyavallyák ezen hi-degben el-kerülhetetlenek, és különös Isteni gondvi-selésnek kelletik tartanunk, ha ragadó nyavallyák nem támoznak.

A' teli-pohár mellett véres szemmel böltseke-dő Politikusok, kik egy itze borért akár mellyik Ország-nak-is Királyt tesznek, egy Pintért pedig az egész Mini-steriumat fel-szokták forgotni — már tet-tek Lengyel Királyt, tsak a' koronázás hillyával van az egész dolog, ezt a' Királyt, ki még nöfte-len, meg is akarják házasítani, hogy annál jobban fejére illyék a' Lengyel Korona; mert ők azt gon-dolják, hogy ez a' Korona nöftelen embernek ép-pen nem illik a' fejére. A' második Pruszszus Printz-ről azt beszélik ezek, hogy a' *Toskánai* Nagy Her-tzegnek Leányát venné, és ugy illenék a' Lengyel Királyi-székebe, mely Királyság annakutánna örö-

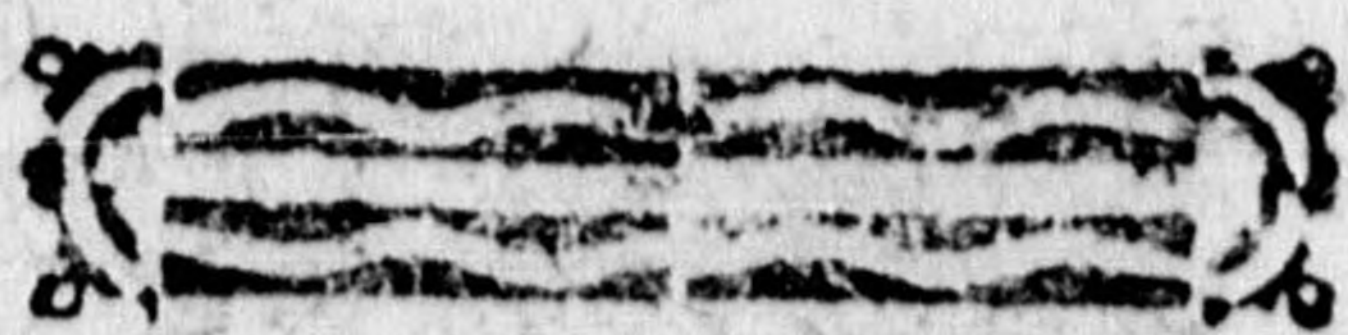

kösön a' familliáinál maradna, és azt-is állitják, hogy ezt az útat még a' halhatatlan *Fridrik* dolgozta volna-ki, de maga véghez nem vihette. Azt mondják ezek, hogy ez a' Printz volna az, kiről már a' *Moguntziai* Coadjutor válofztásra nézve-is szó lett volna — és a' ki Választó Fejedelem fogna lenni. De ezek a' Politikusok talám el-felejtették azt, hogy egy Orosz Printz-is szeretné ezen Koronát a' maga fejére s. t. Ez a' Per már sok esztendőktől fogva foly alattomban a' Királyi Táblákon a' *Dántzigi* Perrel edgyütt, 1789-ben bizonyoson vége lészzen mind a' kettőnek, ha a' már-is öszve-gyülekezett Udvari-Agensek tüzesen folytatják. — Ezek a' Politikusok már rég beszéllenek, hogy Gróf *Kobentzelnék* Konstantzinápolyba volna egy útja. — — Most még, egynéhány hetekig tsak álmodozunk mások után; de minden órán más Tudósításokkal fogjuk a' Kurirt terhelni.

Spanyol-országból-is valamit. Az Ujj *Spanyol* Király negyedik *Károly* még az igazgatás' formájában leg-kissebbet sem változtatott, hanem azt meghatározta „hogy midön a' Kabinétban a' Király és Ministerek dolgoznak, azon gyűlésben a' Királyné-is jelen lehet; sőt jelen légyen naponként, fő-képpen midön idegen Udvaroktól követtségek érkeznek, vagy azokhoz indittatnak. „ (*Volt még olyan idő, melyben Spanyol-országot Elisabetha igazgatta!*) Ezen ujj *Spanyol* Királyban szép hajlandóságok és tulajdonságok lévén, előre megnyerte nemzetének szeretetét, és jó Uralkodót várhatni belölle; ugyan-
is: meg-világosított értelmü, a' jó tanátsot bé-

vészli, fáradhatatlanul munkás, mindenütt szemé-
lyesen kíván lenni, a' jó Ministereket meg-halgat-
ja, és gyakrabban azoknak tanátsa-szerint tselek-
szik, az *Austriai* és *Florentzai* meg-jobbitásnak *plá-*
numát nagyon szereti; dolgaiban nem hirtelenkedő,
hanem jól meg-fontolja a' dolgot, és nem lokat zö-
rög véle, de osztán végzéseiben állhatatos. A' Val-
lást és kegyességet szereti gyakorolja, de az azok-
ban lévő mértékletlen vissza-éléseket nem szenved-
heti, hanem azokat jobhittni igyekezik. Az ő At-
tya szerette a' Vallást egészlen az üldözésig, a' va-
dászatot pediglen halálig. Ez pediglen utálja az
üldözést, és akarja a' maga Országából ki-írtani;
a' helyett ellenben a' Könyv-nyomtatásnak szabad-
ságát és a' Vallásnak türedelmét kívánná fel-állit-
tani; a' Vallásért való vér-ontástól még az Attya
idejében meg-irtozván, még akkor előre el-intézte,
miképpen lehetne azt el-távoztatni, az Egyházi
rendnek felettébb való tehetségét pediglen leg-jobb
móddal közönséges haszonra fordítani. A' Tudomá-
nyok és szép mesterségek ezen ujj Királyban Pártfogó-
jokot, a' hadi-férfiak pediglen az érdemnek igazán
betsüllőjét találják; mindenek-felett szereti a' Keres-
kedést és a' hajókázást. A' vadászatot szereti ugyan
ezen ujj Uralkodó is, de koránt sem olly nagy in-
dulatból mint az Attya, leg-alább a' vadas-erdőket és
berkeket szorgalmatoson bé-kerittette palánkal vagy
Sövényvel, hogy a' mag-vetőknek reménységét mint
ez-előtt meg-ne emészszék a' Királyi vadak; jól-le-
het az Attya is az efféle károkat kész-pénzel szokta
vólt ki-fizetni, mellyekre esztendőnként 3 millio fo-
rint

rint fel-ment : de 4-dik *Károly* elébb betsülli a' Szántó-vető embert, mint a' maga mulattságára rendelt Vad-kant. Ezek-szerint ugy láttzik, hogy nem ok-nélkül lehet azon örvendeni, hogy Spanyol-országának felebaráti-szeretettől buzgó Oralkadója akadt; és azon, hogy Európában több ilyen tulajdonságokkal fel-ruházott uralkodásra menendő *Candidátusok* is találtak.

A' közönséges Tudósítások-szerint tsak ugyan igaz az, hogy a' Bánáti-széleken mindenütt kemény őrizeteket raktanak-ki, még az időnek meggyengülése előtt. Belgrádba pedig útba lenni mondatik 10-ezer főből álló Török Sereg; kik eleségre való dolgot-is kifiznek.

Otzakov: Ugy itéljük, hogy *Otzakov*' Várának meg-vétele már nem tsak a' mi Erd. Olvasóink előtt, hanem egész Európában közönségesen tudva vagyon; de melly nagy dobogást okozott légyen az érzékenyebb szivekben az akkori véghez-ment kegyetlenségnek meg-hallása, mely egy innen érkezett különös Tudósító által lett közönségesé, alig lehet kigondolni; a' Tudósítás ez: „Az éhség, szomjúság és rettentő hideg miatt már el-keferedett Oroszok alig hághaták-meg *Otzakov* Várának falait, leg-ottan irtózatossá kegyetlenséghez kezdének; nem kedvezének itt sem öregnek, sem ifjúnak, sem katonának, sem Polgárnak; mindennek minden személy vállagatás-nélkül életekkel kelletik vala áldozni. Még tsak azoknak az ősz-hajú öregeknek-is, kik őszve-fogott kézzel térden álva kérik vala a' kegyelmet, meg-nem engedének, hanem közönségesen aláz-
szony-

szonynak, gyermeknek, ifjúnak vénnek életével kel-
 vala fizetni, a' bé-rohont Oroszok első dühösségé-
 nek; ugy hogy az uttzák a' Nép' ki-folyt vérétől
 gözölni láttatnak vala, hol az ártatlan gyermekek-
 is vérben úszkálnak vala; és ennek az öldöklésnek
 mind addig vége sem leve, mig nem Orosz Vezérek
 érkezének a' Várba, és nagy erőszakkal ezen fel-
 dühödött indulatjának a' Népnek ellene kivánnak
 vala állani — a' midön egynéhány *Finlándiai* Jáge-
 rek, kik leg-kegyetlenebbül öldökelnek vala, halál-
 lal büntettetének - meg. Ez az öldöklés és pré-
 dálás 8 egész órákig tartott; de még tovább tartott
 volna, ha maga *Potemkin* ki-vont fegyverével egy
 néhányot, kik az ő parantsolatja ellen öldökelnek
 vala, halálra nem szúrdalván, a' hammuban, láng-
 ban és vérben úszó Várot körül nyargalván, a' Né-
 pet nagy bajjal le-nem tsendefitette volna. A' holt
 testek el-hordására 2 egész napok és éjttzakák ki-
 vántattanak, 5 arra, mig a' foglyokat fogságba
 helyheztethették. Az Oroszoknak olly gazdag pré-
 dájok vala itten, hogy némellyek közüllök szeke-
 rekkal és szánokkal költöztették-el (*itt a' préda a'
 katonájé vala*) Sok mozgó portékákat pedig *Potem-
 kin* maga el-szedett a' prédálóktól, hogy azt a' Vá-
 rosnak meg-szállittáfakor a' vissza-menendő lako-
 foknak vissza-adja.

Páris: „ Nevezetes ez, ha igaz, a' mit egy *Pá-
 risi* Levélből olvasunk, hogy t. i. Frantzia-ország
 meg-határozta volna magában, hogy Európának ezen
 mostani öszve-szött-font környülállásaira nézve egy
 a' dolgot minden érzékenység-nélkül távól nézőjének
 pe-maradjon, hanem bizonyos Hatalomságoknak
 követni

követni kezdett tzeljokba ő-is belé-szóljan. Mioltától fogva Anglia Török-országban alattomban dolgozik, és a' mi előre látásunkat egészen meg-tsalta, azóltától fogva mi a' mi régi frigyesünkről a' Törökökről és Svédokről egészen el-felejtkeztünk; de már most, ha a' szükség ugy kívánnya, újra fegyvert foghatunk.

London: „A' Király még mind tsak egy forma állapotban vagyon, és ha ma valamivel könnyebben láttatik-is magát érzeni, már holnap szintén az, a' ki vólt. Az első Minister *Pitt* annyira vitte a' dolgot, hogy Hertzeg *Vallis* az uralkodást mind addig el-nem kezdheti, mig a' Nemzet és Parlamentumok által közönséges edgyezéssel arra nem választatik. Tsuda, hogy innen most semmi nevezetes dolgot nem hallunk, a' Király nyavallyáján kívül, noha az tudva lévő dolog, hogy az Anglus Követ Konstantinápolyban nagy betsületben légyen, hogy a' háborúnak alattomba ő az első indittója, és hogy a' *Kájmakánnak* le-tétele-is ennek munkája légyen, még pedig a' Frantzia Követre nézve, mivel ez igen nagy barátságban él-vala.

Egynéhány Húszár All-Tisztek fordulának-meg a' napokban Bétsben a' G. *Hadik* Sergéből, kik azt beszéllék, hogy az ő Sergek már a' Tseh-orzági Kordonba áll a' Szakszoniai határ-széleken.

Ha a' háború, mindeneknek itéletek-szerint, a' jövő Tavaszszal el-kezdődik, soha még a' Török olly nagy Táborral ki-nem állott, mint az idén fog ki-állani. — Hogy a' *Mahumed* fiai annál nagyobb bátorságot és kedvet vegyenek a' hadakozáshoz, egy

ujj pénzt veretett a' Szúltán az ezen esztendőben hadakazó Törököknek emlékezetekre, mellyen bizonyos irással a' *Mahumed*' képe találtatik.

Románból edgy 25. Dec. költ Levélből értjük, hogy a' F. Tsászár a' Moldovai némely Kerületeknek u. m. *Roman*, *Bakó*, *Holtisten* és *Herlennek* oly rendelést tett volna, hogy az adót ő Felsége számára bé-szedjék és bé-fizessék. — A' Hazánkból jött Tudósítások-szerint Magyar-országból is az ágyukat Gallitzia-felé költetetik — 's még-is azonban

Bétsben olly állhatatoson hiszik némellyek a' Békekséget, hogy már annak punktumait-is széltiben merik befzélleni, mellyek-szerint a' békekség lészzen s. t. — 1) Azt erősitik, hogy a' F. Tsászárnak mindent visszadá a' Porta, valamit a' *Belgrádi* és *Paszarovitzi* békekség előtt birt vala. 2) 50-milliom Piástert fog a' Porta fizetni a' Tsászárnak, hadi-költséget. 3) A' *Toskánai* Nagy Hertzeg *Leopold* Romai Királya választatik, és *Ferentz* fő Hertzeg Florentziába mégyen a' maga hites-társával Kormányazónak. Spanyol-ország 88 milliomot ad Austriának. — — De ez az utólsó punktum könnyen meg-változhatik, mivel III-dik *Károly* a' Spanyol Király meg-halálozott. — Ezek-felett Austria még a' Velenzei *Dalmátziából*-is kapna egy darabot. A' Velenzeiek pedig egész Albániát a' *Skutari* Bafsával edgyütt el-foglalják, melyben nekik az Auszriai házigittségül lészzen. Egy sziget rendeltetik az *Arkhipelagusban* arra, hol minden Kereskedő Nemzeteknek egy szabad ki-kötő helyek légyen. A' Dunán való hajókázás szabadsága a' F. Tsászárnál marad, min-

minden Vám nélkül, és a' hozzánk kereskedő Törökökre nézve hafanló-képpen. Így álmadoznak a' Politikusok! igazak légyenek-é ezek, vagy nem? várjuk végire a' Vásárt; mert az 1789-dik esztendő bizonyosan szül valamit.

Egy jó reménységű zöldellő veszfő-szál, melyből még kedves Hazánknak Oszlop nevekedhetik. — „ M. Gróf Kendefi János Urfi, ki minekutánna a' maga fok esztendejig a' Kolosvári R. Collégiumban ditséretesen folytatott tanulását ditséretesen el-végzette volna, és már a' Külső-orzági Akadémiákra k-menni szándékoznék, a' múlt 1788-dik esztendőben, Dec. 8-dikán, az említett Collégiumban, a' jelen volt Kerületbéli M. Urak 's fok más halgatóknak gyönyörűséggel való bámúlásokra a' maga Tudománybéli probáját ditséretesen ki-állotta. A' Világi-Böltesség' Nagy-érdemű Professora T. T. Méhes Ur alatt általmoza némely fel-tett vélekedéseket és állittásokat, a' többik között pedig ezt: „ ha vallyon azokat a' kedvetlen történeteket, mellyek az embereken az ő hibájok nélkül esnek, ugy keljen-é tartani, mint ISTENi szabad akaratból való büntetéseket? továbbá a' közönséges Historiából és a' Görög-nyelvből T. Professor Bodoki Ur alatt; Hazánk' Historiájából 's Törvényeiből T. T. Professor Csomos| Ur alatt; és végezetre a' Theologiából, amaz idegenek előtt is esméretes T. T. Professor Szathmári Pap Mihály Ur alatt, a' kinek előre mondott Deák' beszédetskéjét Magyarra fordítva ide-is iktatjuk:

Elöre-való meg-szóllítás.

Melly fok, és külömbb-külömbb-féle indulatoknak, ugmint igen méltó keferüségnek, és tom-

boló örömnök egymásután való viszontagságokra, gerjeszted - fel az én szivemet Méltóságos Gróf Urfi! midön te mostan a' Te szorgalmatos serénységednek, és jól indúlt Tanulásodnak Jeleit akarván adni, e' közönséges Helyre elé-állattál, ki-mondani nem tudom. Egészszén el-tsüggedek a' keferőség miatt, midön ez a' Te igyekezeted elmém eleiben állítja ama te tökéletes indulatú Atyádnak, ama nem tsak születésének, és Nagyságos hivatalinak fényeivel, hanem minden-féle Virtusoknak, és Tudományoknak tellyességével-is méltóságos, de jaj! felettébb hamar töllünk el-ragadtatott! Férfiúnak képét, a' ki ezt a' végső órát, melyben Te a' mi *Műsáinknak* utólsó Bútsut mondanál, szivéből, de tsak hijjában! kivánta meg-érni: de majd örömömben tombolok, midön elmém előtt repdes azon gyönyörőséges időnek szakaszfa, melyben ez-elött két esztendő hijján harmintz esztendőkkel, ugyan azon Te áldott emlékezetü édes Atyáddal, mi is a' mi Tanulásunknak Jeleit éppen ezen Tudománynak, fészékében, nyilvánóságossá tettük, nem szerentsétlenül. Egészszén el-tsüggedek a' keferőség miatt, midön ezen Te igyekezetedre eszemben ötlödik, mely fok Iffiak légyenek e' mi bújálkadó századunkban, a' kik külömben nagyra születettvén, a' Tisztességes Tudományokat, és a' Világi Böltséfséget ugyan némü-némü-képpen meg-izelitik; de amaz *Istentől* ajándékoztatott fő-böltséfséget, szánakozásra méltó-képpen meg-utálják, és a' mint szokták mondani, arra orrokat-is fintorgattyák: de majd viszont örömömben tombolok, midön látom, hogy Te, mintha mind

a' kettőben az Elsőséget el-nyerni kívánnád, úgy üzöd amazokat hogy ezeket-is, ne tsak meg-ne ves-sed, hanem ugyan a' dolognak méltósága-szerint, amazoknak elejekben-is tenni láttasál. Egész-szen el-merülök végezetre a' keferőségben, hogy többet elő ne-hozzak, midőn eszemben vélszem, mely sokan légyenek olyanok, a' kik külömben jól neveltettek, de még-is tsak a' gazdagoknak szokásokat követik, a' kik sok okokra nézve, a' magok gazdagságoknak mennyiségét fedezgetni kívánnák, és így ök-is a' magok Tudományoknak Jeleit közönségesen ki-nyilatkoztatni nem mérészik; de majd viszont örömben tombolok, midőn Tégedet a' Te kintseidnek közönséges ki-nyilatkoztatására olly késznek, és nemes szivünek tapasztallak, mint a' ki igen jól tudod, hogy mentől inkább mutogatod azokat, annyival nem tsak minden veszedelem és kár-val-lás-nélkül, hanem ugyan nagy nyereséggel-is használni fogsz másoknak 's magadnak-is: a' mely egy leg-főbb és minden ditséretre méltó, sőt ugyan a' jó emberek-előtt leg-gyönyörösegefebb, és leg-ke-dvefebb gyümöltse-is szokott lenni a' mi fáradsá-gainknak.

Indittasál-fel annak okáért jobban-is a' Te Vir-tusidtól Méltóságos Gróf Urfi! és a' Te ezen Tудо-mányok félszkében gyűjtött Tudományidat, mint leg-ke-dvefebb Kintseidet, hozdad-ki közönséges vilá-goságra, bizonyos lévén arról a' ditsérettről, és jó hirről, a' mellyek önként Te-néked nyájjaskodni fognak.

Ti azonban Nagy Tekintetü Itéllő-Birák! Szí-veitekkel és szájaitokkal kedvezzetek!

Itt kezdődve-el a' proba, tsak nem példa-nél-kül folyt minden Tudományokból.

Jegyzések.

Dec. 20. 1788-ban megint meg-ujjittaték a' Német Tartományokban ö Felségének azon kegyelmes parantsolatja, mellyet már egyfzer köznségessé tettünk vala, hogy t. i. egy Orvos Doktor-is Vármegye vagy Város *Physicus*sa tellyességgel nem lehet addig, mig előbb egynéhány esztendeig a' Közönséges Ispotályokban nem gyakarolja magát.

Itt *Bétsben* borított Kotsin egy nagy Koporsóban szokták az arra rendeltetett fekete Köntösü legények a' holt testeket ki-hordoni, és a' Linéán-kivül el temetni. Ezek a' fekete Szekerek visszajövet eddig nem vizsgálattanak-meg azért; mert mint esmeretes szekerek mindenkor üresen gondoltatnak vala visszajöni; a' napokban belé kukkont edgy ilyen szekérbe egy Vám-szedő, hát a' Koporsó teli meg-ölt borjuval, mellyeket mint holtokat, azért hozzák vala kétség-kivül azon Koporsóban, hogy Bétsben Vám-nélkül temethessék-el.

Midön már ezen Levelünkkel' készzen vólnánk, a' Velentzei-Dalmátziából edgy 3. Jan. költ Levél érkezik, melyben ez iratik: „ Tegnep Dél-után egy Követje érkezék a' Szúltánnak Konstantzinápolyból a' mi Tanátsunkhoz, ki a' szárazon 12 napok alatt útozott; és ma sebességgel a' vizen visszaindula. Ma megint két Török Követek érkezének hozzánk egyfersmind és jól meg-sem álván, a' Tengeren megszzeb menének. Ezekkel mindenikkel edgy egy Görög Talmás vala. Ezeket mind az *Otzakov* megvétele mozditotta-meg; melynek hallására Konstantzinápolyban véghetetlen Pártütés támodott. Nov. 22-dikére virradolog étzaka bizonyoson Konstantzinápolyba vitetett a' Nagy-Vezér *Nikopolisból*, 24-dik Nov. pedig a' Kapután Balsa is étzaka érkezék ide. Következendő Levelünkbe az egész Levelet beiktatjuk.